

Nader onderzoek beschermde soorten

Buitenstad Zaltbommel

projectnummer 0460246.100
definitief revisie 00
1 december 2020

Nader onderzoek beschermde soorten

Buitenstad Zaltbommel

projectnummer 0460246.100

definitief revisie 00

1 december 2020

Auteur

Dagmar Broström

Opdrachtgever

Waalbommel B.V.

Postbus 456

1940 AL Beverwijk

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BII12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave
01-12-2020

beschrijving revisie 00
definitief

goedkeuring
F. van Schie

vrijgave
M.L. Kroon

Inhoudsopgave

	Blz.
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Huidige situatie	2
1.3 Planvoornemen	5
2 Methodiek	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Kerkuil	6
2.3 Gierzwaluw	6
2.4 Vleermuizen	6
2.4.1 Ecologie van vleermuizen	6
2.4.2 Methode vleermuizen	8
2.5 Overzicht veldbezoeken	10
3 Resultaten	12
3.1 Kerkuil	12
3.2 Gierzwaluw	13
3.3 Vleermuizen	13
3.3.1 Zwermgedrag, vliegroutes en (zomer)verblijfplaatsen	13
3.3.2 Paarterritoria, (paar)verblijfplaatsen en zwermplaatsen	14
3.3.3 Foerageergebied	14
3.4 Samenvatting nader onderzoek	17
4 Effectbeoordeling	18
4.1 Toetsing Wet natuurbescherming	18
4.1.1 Kerkuil	18
4.1.2 Gierzwaluw	18
4.1.3 Vleermuizen	19
5 Conclusie en advies	20
5.1 Behouden en stimuleren plaatselijke biodiversiteit	21
Bronnen	22

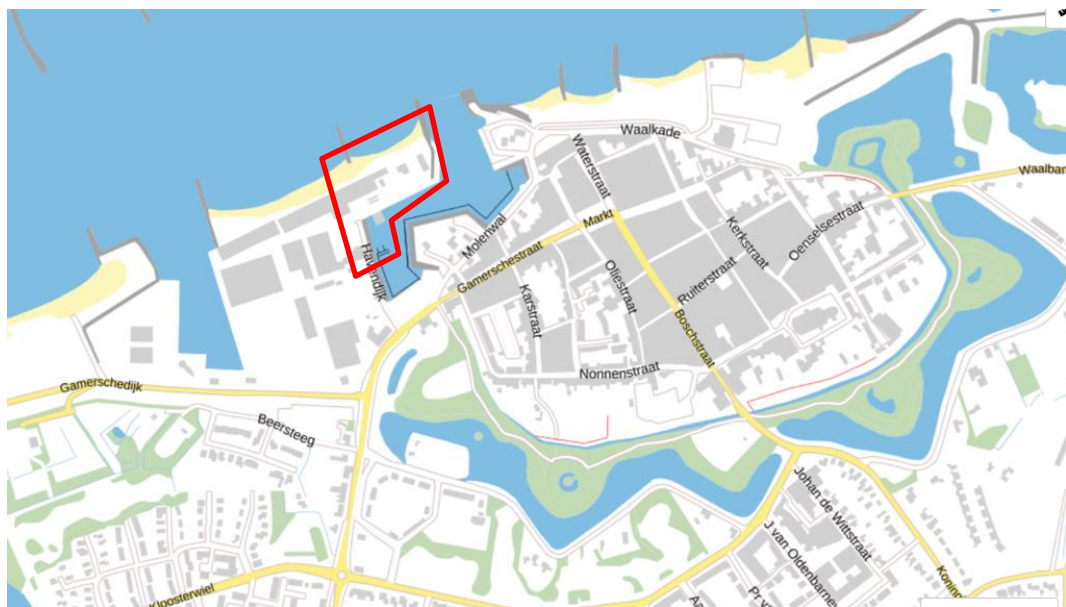
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waalbommel B.V. is voornemens om in de gemeente Zaltbommel buitendijks langs de Waal 300 woningen te realiseren. Deze ontwikkeling is echter in het huidige bestemmingplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Derhalve is voor dit project een Natuurtoets uitgevoerd (Antea Group, februari 2020). In deze natuurtoets wordt geadviseerd nader onderzoek uit te voeren om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke aanwezigheid van kerkuilen, gierzwaluwen en vleermuizen in een deel van het projectgebied. Voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van het nader onderzoek in 2020.

In Figuur 1.1 is de ligging van het onderzoeksgebied van het nader onderzoek weergegeven.

Figuur 1.1. Globale ligging totale onderzoeksgebied (rode kader) in Zaltbommel. Bron achtergrond: PDOK Viewer.

1.2 Huidige situatie

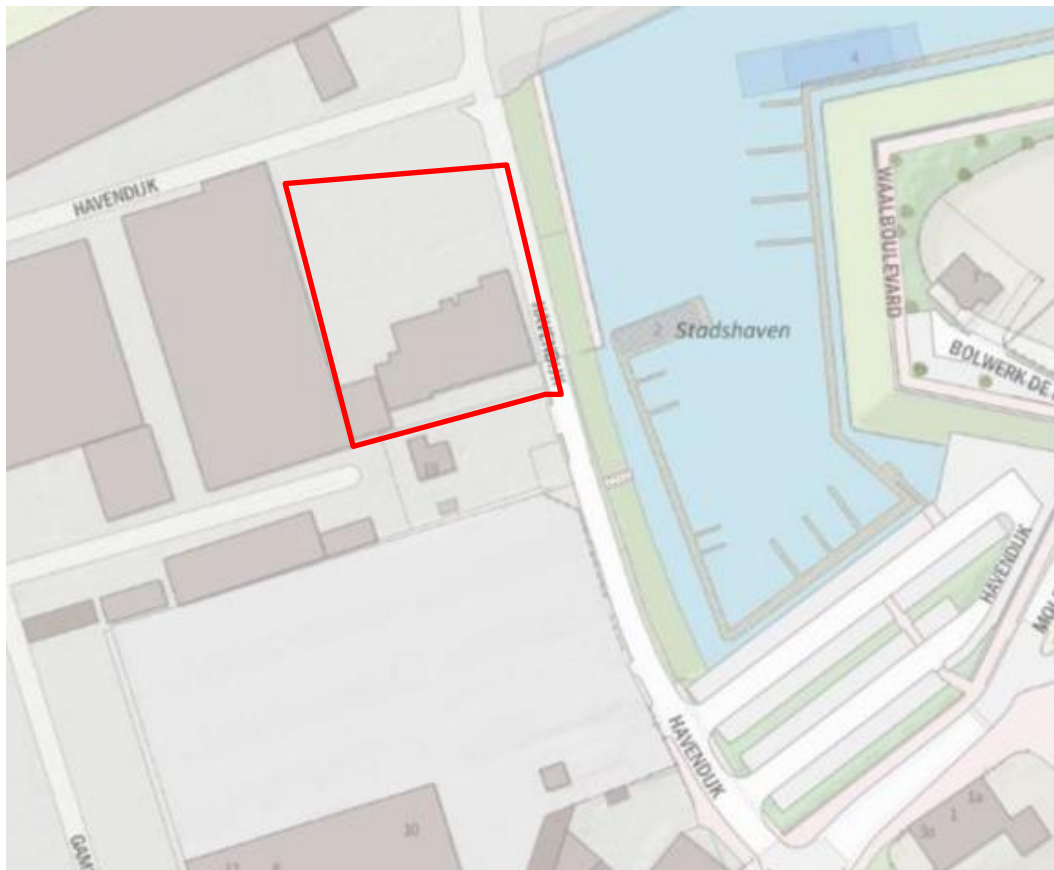
In de huidige situatie is binnen het onderzoeksgebied een bedrijf gevestigd dat voorziet in het faciliteren van tijdelijke woon/winkelruimte. Binnen het onderzoeksgebied bevinden zich onoverdekte opslagterreinen, verschillende bedrijfshallen, twee woningen en een kantoorgebouw. In verband met de grootte van het onderzoeksgebied is het onderzoeksgebied opgedeeld in twee delen.

Deelgebied 1 is aan de noordzijde van het totaal te onderzoeken gebied gelegen en bestaat onder andere uit een oude loods van een voormalige scheepswerf. Tevens staan hier twee houten woningen, een elektriciteitshuisje en enkele schuren. Het buitenterrein wordt gebruikt om materiaal op te slaan. Deze locatie is langs de uiterwaarde van de Waal gelegen. De locatie wordt weergegeven in Figuur 1.2.

Figuur 1.2. Deelgebied 1 (rode kader) binnen het totale onderzoeksgebied in Zaltbommel. Bron achtergrond: PDOK Viewer.

Deelgebied 2 is centraal binnen het totale onderzoeksgebied gelegen en bestaat uit een kantoorgebouw en parkeerterrein. De locatie wordt weergegeven in Figuur 1.3.

Figuur 1.3. Deelgebied 2 (rode kader) binnen het totale onderzoeksgebied in Zaltbommel. Bron achtergrond: PDOK Viewer.

In Figuur 1.4 is een impressie gegeven van het onderzoeksgebied.

Figuur 1.4 Impressie van het onderzoeksgebied.

1.3 Planvoornemen

Het voornemen bestaat om circa 300 woningen te realiseren op het buitendijks perceel aan de Havendijk te Zaltbommel. Op dit moment is het terrein grotendeels bebouwd en in gebruik als opslagterrein. De huidige bebouwing bestaat uit twee woningen (oostzijde), winkels (zuidzijde), bedrijfspanden en bedrijfsruimte (midden, noord en het westelijk perceel). Aan de noordzijde is een grote loods van een voormalige scheepswerf aanwezig. Deze loods is vervallen en dient de laatste 30 jaar als opslagterrein voor het bedrijf Buko dat voorziet in tijdelijke woon- en winkelruimte. De initiatiefnemer wil woningen realiseren en vraagt hiertoe een wijziging van het bestemmingsplan aan. De huidige kantoor- en bedrijfsgebouwen moeten hiervoor worden gesloopt. De twee houtenwoningen aan de oostzijde worden ook gesloopt. De winkelpanden in het zuidoostelijke deel van het bedrijfsterrein worden niet gesloopt. Ook het bedrijventerrein aan de westzijde van het projectgebied valt buiten de herontwikkeling.

Het voornemen bestaat om het bestemmingsplan eind 2020 vast te laten stellen door de gemeente Zaltbommel.

2 Methodiek

2.1 Inleiding

De onderzochte gebieden bevinden zich in een omgeving waar volgens de meest recente verspreidingsgegevens (NDFF 2015-2020) en uit de gegevens van de in februari 2020 uitgevoerde natuurtoets onder andere kerkuilen, gierzwaluwen en verschillende vleermuissoorten waargenomen kunnen worden.

2.2 Kerkuil

Voor wat betreft de kerkuil is gewerkt volgens de methode zoals die is omschreven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON en volgens het kennisdocument “Kerkuil” (BIJ12, juli 2017).

Voor het inventariseren van de kerkuil zijn vier veldbezoeken uitgevoerd (zie Tabel 2.2). Deze veldbezoeken zijn in de avond (minimaal één uur na zonsondergang) en in de nacht uitgevoerd. Tijdens deze veldbezoeken is gezocht naar nesten, kerkuilen met territoriaal gedrag (kruisende vogels) en bedelende jongen.

2.3 Gierzwaluw

Voor wat betreft de gierzwaluw is gewerkt volgens de methode zoals die is omschreven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON en volgens het kennisdocument “Gierzwaluw” (BIJ12, juli 2017).

Voor het inventariseren van de gierzwaluw zijn drie veldbezoeken uitgevoerd (zie Tabel 2.2). Deze veldbezoeken zijn in de avond (tussen 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang) bij goede (droog) weersomstandigheden uitgevoerd. Tijdens deze veldbezoeken is gekeken naar bouncende exemplaren, invliegende exemplaren en vluchten op dakgoot- en nokhoogte.

2.4 Vleermuizen

2.4.1 Ecologie van vleermuizen

Het onderzoeksgebied bevindt zich in een omgeving waar volgens de meest recente verspreidingsgegevens van de NDFF de in Tabel 2.1 genoemde vleermuissoorten waargenomen kunnen worden. In deze tabel is tevens een schematische weergave van het landschapsgebruik door vleermuizen gegeven. Per soort staat weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen aangetroffen kunnen worden en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een rood kruis aangegeven welke potenties het onderzoeksgebied (en de nabije omgeving) voor de desbetreffende soort heeft. In deze tabel zijn ook de door de onderzoeker binnen het onderzoeksgebied waargenomen vleermuissoorten weergegeven.

Tabel 2.1: Schematische weergave van het landschapsgebruik door vleermuizen.

Soort	Voeragegebied	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Licht jachtgebied	Licht vliegroute	Verblijfplaats in bomen	Verblijfplaats in gebouwen	Status*
Gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X	X					A
Ruige dwergvleermuis	X	-	-	-	X	X					VA
Rosse vleermuis	X	-	-	-	-	X					VA
Laatvlieger	X	X	X	?	?	X					A
Meervleermuis	X	X	-	-	-	X					Z

*A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam.

In het tekstkader op de volgende pagina is uitleg gegeven van vleermuisbegrippen die (deels) in bovenstaande tabel staan en die relevant zijn voor dit nader onderzoek.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Vleermuizen gebruiken gedurende het jaar meerdere typen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit zijn zomerverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert. Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen.

Vliegroutes

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (te ver omvliegen of te onbeschermt).

Paarterritoria

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

2.4.2 Methode vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is in de periode mei tot en met oktober 2020 uitgevoerd. In deze periode is onderzoek uitgevoerd door te zoeken naar foeragerende, trekkende en zwermende vleermuizen. Tevens is gezocht naar paarterritoria en verblijfplaatsen. In verband met de grote van het onderzoeksgebied en de potentiële geschiktheid van het gebied voor vleermuizen is het gebied in twee onderzoeksgebieden verdeeld. Dit betreft de deelgebieden 1 en 2. Deelgebied 1 bestaat uit loodsen en twee houtenwoningen. Deelgebied 2 bestaat uit een kantoor. In de Natuurtoets (AnteaGroup, februari 2020) worden een aantal potentieel geschikte locaties voor vleermuizen aangegeven. Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op deze locaties (zie Figuur 2.0).

Voor het vleermuisonderzoek zijn de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen gevolgd die opgesteld zijn door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus; "Protocollen voor vleermuisinventarisaties maart 2017".

In totaal zijn per onderzoeksgebied vijf of zes terreinbezoeken uitgevoerd in de periode mei tot en met oktober 2020. In deelgebied 1 zijn 6 terreinbezoeken uitgevoerd en in deelgebied 2 zijn 5 terreinbezoeken uitgevoerd.

Tijdens het onderzoek is onder andere gewerkt met de Petterson D240x detector. Hiermee zijn tijdens het veldwerk opnamen gemaakt die achteraf geanalyseerd zijn met behulp van het programma Bat Explorer.

Tevens is gebruik gemaakt van een Echo Meter Touch 2 Pro. Met dit apparaat dat op een smartphone kan worden aangesloten kunnen behalve vleermuisgeluiden ook beelden (sonogram) van de vleermuisgeluiden worden verkregen. Ook is met een warmte camera het gedrag van de vleermuizen in beeld gebracht.

Aanvullend is op 26 augustus in de uiterwaarde aan de noordzijde van het onderzoeksgebied een batlogger geplaatst. Met deze batlogger zijn gedurende één nacht opname gemaakt van passerende en/of rond vliegende vleermuizen. De locatie waar de batlogger geplaatst is wordt in Figuur 2.0 weergegeven. De opnames van de batlogger zijn achteraf geanalyseerd met behulp van het programma Bat Explorer.

Figuur 2.0. Locatie waar de batlogger geplaatst is (groene cirkel). Bron achtergrond: PDOK Viewer.

2.5 Overzicht veldbezoeken

Het weer is van invloed op de activiteiten van de onderzochte soorten en daardoor ook op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder de 10 graden Celsius zijn belemmerende factoren. Dergelijke weersomstandigheden zijn vermeden.

In Tabel 2.2 en 2.3 is per deelgebied een overzicht gegeven van alle terreinbezoeken en de omstandigheden waaronder het veldwerk is uitgevoerd.

Datum	Tijdstip bezoek	Onderzoek	Weersomstandigheden			
			Temperatuur bij aanvang	Wind	Neerslag	Bewolking
28-05-2020	03:30-05:00	Broedplaatsen Kerkuil Foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen vleermuizen.	11 °C	N-3	Droog	Onbewolkt
10-06-2020	19:00-23:00	Broedplaatsen Kerkuil en gierzwaluw.	16 °C	W-3	Droog	Onbewolkt
24-06-2020	20:00-22:00	Broedplaatsen Kerkuil en gierzwaluw. Foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen vleermuizen.	22 °C	ZO-3	Droog	Onbewolkt
26-08-2020	22:00-00:30	Rustplaatsen Kerkuil. Foerageergebied, vliegroutes, verblijfplaatsen en zwermgedrag vleermuizen.	15°C	ZW-3	Droog	Onbewolkt
28-08-2020	00:00-02:15	Zwermgedrag vleermuizen	15°C	Z-2-3	Droog	Bewolkt
09-09-2020	23:00-02:00	Foerageergebied, vliegroutes, verblijfplaatsen en zwermgedrag vleermuizen	15°C	W-2	Droog	Onbewolkt
21-09-2020	23:00-01:30	Foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen vleermuizen	15°C	N-1	Droog	Onbewolkt

Tabel 2.2. Data en weersomstandigheden (eigen bevindingen) van de terreinbezoeken ter inventarisatie van de genoemde soorten binnen deelgebied 1 in Zaltbommel.

Datum	Tijdstip bezoek	Onderzoek	Weersomstandigheden			
			Temperatuur bij aanvang	Wind	Neerslag	Bewolking
27-05-2020	19:30-00:00	Broedplaatsen Kerkuil en gierzwaluw. Foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen vleermuizen.	15 °C	N-3	Droog	Onbewolkt
25-06-2020	03:15-05:30	Broedplaatsen Kerkuil en gierzwaluw. Foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen vleermuizen.	18 °C	ZO-3	Droog	Onbewolkt
26-08-2020	00:30-02:30	Foerageergebied, vliegroutes, verblijfplaatsen en zwermgedrag vleermuizen.	15°C	W-3	Droog	Onbewolkt
07-09-2020	00:00-02:00	Foerageergebied, vliegroutes, verblijfplaatsen en zwermgedrag vleermuizen	15°C	W-2	Droog	Licht bewolkt
21-09-2020	21:00-23:00	Foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen vleermuizen	15°C	N-1	Droog	Onbewolkt

Tabel 2.3. Data en weersomstandigheden (eigen bevindingen) van de terreinbezoeken ter inventarisatie van de genoemde soorten binnen deelgebied 2 in Zaltbommel.

3 Resultaten

3.1 Kerkuil

Het inventariseren van de kerkuil is alleen in deelgebied 1 uitgevoerd. De vier terreinbezoeken ten behoeven van het inventariseren van de kerkuil zijn gecombineerd met de terreinbezoeken ten behoeve van het inventariseren van vleermuizen uitgevoerd.

Tijdens deze bezoeken zijn binnen het onderzoeksgebied geen bezetten nesten van kerkuilen gevonden. Wel is binnen het onderzoeksgebied diversen malen een paartje kerkuilen waargenomen.

Verder zijn in één van de loodsen veren, uitwerpselen en braakballen van een kerkuil aangetroffen. Tevens zijn tijdens één van de bezoeken (net buiten het onderzoeksgebied) bedelende jongen gehoord. Ook medewerkers van het op de onderzoekslocatie gevestigde bedrijf hebben aangegeven een aantal keren een kerkuil met jongen te hebben gezien. Ook is waargenomen dat één van de ouder vogels verschillende malen de hoge loods invloog.

De verschillende locaties van de waarnemingen worden in Figuur 3.0 weergegeven.

Figuur 3.0. Waarnemingen kerkuilen. Bron achtergrond: PDOK Viewer.

- Locatie bedelende jonge kerkuilen
- Waarschijnlijke nestlocatie
- Roestplaats
- Losse waarnemingen kerkuil

3.2 Gierzwaluw

Het inventariseren van gierzwaluwen is zowel in deelgebied 1 als in deelgebied 2 uitgevoerd. De terreinbezoeken ten behoeve van het inventariseren van gierzwaluwen zijn voorafgaande aan de terreinbezoeken ten behoeve van het inventariseren van de kerkuil en vleermuizen uitgevoerd.

Tijdens alle terreinbezoeken die ten behoeve van het inventariseren van gierzwaluwen zijn uitgevoerd, zijn deze ook waargenomen. Dit betrof in alle gevallen hoog overvliegende exemplaren of exemplaren die (hoog) boven het onderzoeksgebied en boven de uiterwaarde en Waal aan het foerageren waren. Invliegende exemplaren, bouncende of exemplaren die interesse in de gebouwen hadden zijn niet waargenomen.

3.3 Vleermuizen

3.3.1 Zwermgedrag, vliegroutes en (zomer)verblijfplaatsen

Deelgebied 1

Binnen deelgebied 1 zijn op één plaats zwermende vleermuizen waargenomen. Dit betrof een tiental gewone dwergvleermuizen ter hoogte van de overgang tussen de hoge loods en de naast gelegen lagere loods (Figuur 3.1).

(Zomer)verblijfplaatsen of sporen die daarop duiden zijn niet gevonden.

Boven de uiterwaarde aan de noordzijde van het onderzoeksgebied zijn veel vleermuizen waargenomen. Dit betroffen gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en éénmaal een meervleermuis.

Verder zijn boven het gehele onderzoeksgebied hoog overvliegende rosse vleermuizen gehoord. Deze vlogen allemaal hoog over het onderzoeksgebied in noord- zuidelijke richting en vice versa.

Deelgebied 2

Binnen deelgebied 2 zijn nauwelijks waarnemingen van vleermuizen gedaan. Een aantal keren is een voorbij vliegende gewone dwergvleermuis gehoord en/of gezien. Gedrag dat kan duiden op een (zomer)verblijfplaats is niet waargenomen.

3.3.2 Paarterritoria, (paar)verblijfplaatsen en zwermplaatsen

Deelgebied 1

Tijdens de terreinbezoeken in september en oktober zijn in deelgebied 1 een tiental baltsende gewone dwergvleermuizen binnen het onderzoeksgebied gehoord en gezien. Tussen 00:00 en 02:00 zijn op deze locatie ook zwermende gewone dwergvleermuizen gezien en gehoord. Deze waarnemingen zijn allemaal ten oosten van de hoge loods (tussen de hoge en de lage loodsen) gedaan (Figuur 3.1).

Op de overige locaties binnen deelgebied 1 zijn geen baltsende vleermuizen gehoord of gezien.

Ondanks intensieve onderzoeksinspanningen zijn binnen het onderzoeksgebied geen (paar)verblijfplaatsen gevonden.

Deelgebied 2

In deelgebied 2 zijn tijdens de verschillende terreinbezoeken geen baltsende vleermuizen waargenomen.

3.3.3 Foerageergebied

Tijdens ieder veldbezoek (dat ter inventarisatie van vleermuizen is uitgevoerd) zijn in de beide deelgebieden foeragerende vleermuizen waargenomen/gehoord.

Binnen deelgebied 1 zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen boven de tuin van de op deze locatie aanwezige woning (zie Figuur 3.3) waargenomen. Ook op de overige locaties binnen het deelgebied 1 zijn enkele foeragerende vleermuizen waargenomen. Boven de uiterwaarde zijn veel foeragerende vleermuizen gehoord en/of gezien. Dit betroffen in de meeste gevallen gewone dwergvleermuizen maar ook ruige dwergvleermuizen, meervleermuis en rosse vleermuis zijn waargenomen. Boven het parkeerterrein naast de haven is éénmaal een laatvlieger gehoord.

In Figuur 3.1 worden de locaties van de verschillende waarnemingen in deelgebied 1 weergegeven en in Figuur 3.2 worden de verschillende waarnemingen in deelgebied 2 weergegeven. Om het beeld overzichtelijk te houden zijn niet alle individuele waarnemingen weergegeven maar alleen clusters waar meerdere exemplaren zijn waargenomen.

Figuur 3.1. Waarnemingen vleermuizen deelgebied 1. Bron achtergrond: PDOK Viewer.

- Locatie baltsende en zwermende gewone dwergvleermuizen
- Locatie foeragerende gewone dwergvleermuizen
- Locatie foeragerende ruige dwergvleermuizen
- Losse waarnemingen meervleermuis
- Hoog overvliegende rosse vleermuizen

Figuur 3.2. Waarnemingen vleermuizen deelgebied 2. Bron achtergrond: PDOK Viewer.

- Locatie foeragerende en/of voorbij vliegende gewone dwergvleermuizen

3.4 Samenvatting nader onderzoek

Kerkuil

In het onderzoeksgebied is geen bezet nest van de kerkuil aangetroffen. Wel zijn een paartje kerkuilen waargenomen en zijn bedelende jongen van de kerkuil gehoord. Waarschijnlijk bevindt het nest van de waargenomen kerkuilen zich in de hoge oude loods. In verband met de slechte staat van deze loods was deze ontoegankelijk en kon de exacte locatie van het nest niet vastgesteld worden. Wel is door de onderzoeker gezien dat een ouder vogel de loods in vloog.

Tevens is aan de hand van gevonden braakballen, uitwerpselen en veren vastgesteld dat in één van de loodsen een rust (roest) plaats aanwezig is.

Gierzwaluw

Boven en nabij het onderzoeksgebied zijn grote groepen gierzwaluwen gezien. Dit waren allemaal hoog vliegende (foeragerende) exemplaren. Aanwijzingen dat zich binnen het onderzoeksgebied nestlocaties bevinden zijn niet aangetroffen.

Vleermuizen

In de gehele onderzoeksperiode zijn binnen het onderzoeksgebied vijf vleermuissoorten waargenomen. Dit betreft gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en meervleermuis. De meeste foeragerende vleermuizen zijn in deelgebied 1 waargenomen. Op deze locatie zijn ook een aantal gewone dwergvleermuizen die baltsgedrag vertoonden waargenomen. Ook is hier zwermgedrag van een tiental gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ondanks intensieve onderzoeksinspanningen zijn geen in- of uitvliegende exemplaren waargenomen.

Bij deelgebied 2 zijn nauwelijks vleermuisactiviteiten waargenomen.

4 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in hoofdstuk 3 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt ingegaan op de benodigde acties ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

4.1 Toetsing Wet natuurbescherming

4.1.1 Kerkuil

Jaarrond beschermde vogelnesten, zoals die van de kerkuil, zijn het gehele jaar beschermd (onder de Wet natuurbescherming) en dus niet alleen tijdens de broedperiode. Indien aanwezige nesten of rustplaatsen worden verstoord of verwijderd, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Tijdens de terreinbezoeken is met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vastgesteld dat binnen het onderzoeksgebied een bezet nest van de kerkuil aanwezig was. Het daadwerkelijke nest is niet gevonden maar dit komt omdat dit zich waarschijnlijk op een ontoegankelijke locatie bevindt. Verder is aan de hand van gevonden materiaal (veren, uitwerpselen en braakballen) vastgesteld dat zich een vaste rustplaats (roestplaats) binnen het onderzoeksgebied aanwezig is.

Aan de hand van de verkregen inventarisatie gegevens van de kerkuil kan gesteld worden dat door de voorgenomen activiteiten (sloop van alle gebouwen binnen het onderzoeksgebied) het volledige territorium vernietigd wordt. De functionaliteit van de nest en rustplaats wordt door de voorgenomen werkzaamheden aangetast.

Het verwijderen van een nest en rustplaats van de kerkuil is een overtreding van de Wet natuurbescherming en hiervoor dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het verloren gaan van een nest en rustplaats dient gemitigeerd/gecompenseerd te worden. Hiervoor dient een compensatieplan te worden opgesteld. Dit mitigatie/compensatieplan wordt bij de ontheffingsaanvraag ingediend.

4.1.2 Gierzwaluw

Jaarrond beschermde vogelnesten of nestlocaties, zoals die van de gierzwaluw, zijn het gehele jaar beschermd (onder de Wet natuurbescherming) en dus niet alleen tijdens de broedperiode. Indien aanwezige nesten of rustplaatsen worden verstoord of verwijderd, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen broedende gierzwaluwen waargenomen.

De werkzaamheden leiden niet tot vernietiging van nestlocaties van de gierzwaluw. Derhalve is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

4.1.3 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd en staan vermeld op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Indien vleermuizen worden verstoord of voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Foerageergebied en vliegroutes zijn beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied of vliegroute ook de verblijfplaats zou verdwijnen.

vliegroutes en (zomer)verblijfplaatsen

De uiterwaarde aan de noordzijde van het projectgebied wordt veelvuldig door verschillende vleermuizen gebruikt om te migreren en te foerageren. Voor zover bekend gaan er geen werkzaamheden in de uiterwaarde plaatsvinden en blijft deze zoals deze in de huidige situatie is. Ook de hoog overvliegende rosse vleermuizen welke van zuid naar noord over het onderzoeksgebied vlogen zullen geen negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden.

Binnen deelgebied 1 zijn een tiental zwermende gewone dwergvleermuizen gehoord en gezien. Op deze locatie zijn ook baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis gehoord.

Uit de onderzoeksresultaten en de voorgenomen werkzaamheden blijkt dat de binnen het onderzoeksgebied aanwezige vliegroutes niet negatief beïnvloed worden door het voornemen. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen zomerverblijfplaatsen aangetroffen.

Paarterritoria, (paar)verblijfplaatsen en zwermlocaties

Een klein deel van het onderzoeksgebied wordt door mannelijke exemplaren van de gewone dwergvleermuis gebruikt om vrouwtjes te lokken (baltsen). De baltsende vleermuizen zijn waargenomen ter hoogte van de overgang van de hoge naar de lage loodsen (Figuur 3.1). Baltsende gewone dwergvleermuizen hebben geen vaste baltsplek. Wel indiceert baltsgedrag dat in de nabijheid paarverblijfplaatsen aanwezig zijn (www.vleermuizenindestad.nl). Tevens zijn op deze locatie zwermende gewone dwergvleermuizen gehoord en gezien. In de buurt van de in Figuur 3.1 aangegeven locatie is met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid een winterverblijfplaats en een paarverblijfplaats aanwezig.

Door de slechte toegankelijkheid van de locatie (een dak van een vervallen loods) is de exacte locatie van het winter/paarverblijf niet aangetroffen.

Het verwijderen van een winter/paarverblijf is een overtreding van de Wet natuurbescherming waarvoor een ontheffing aangevraagd dient te worden.

Het verloren gaan van een winter/paarverblijf dient gemitigeerd/gecompenseerd te worden. Hiervoor dient een compensatieplan te worden opgesteld. Dit mitigatie/compensatieplan wordt bij de ontheffingsaanvraag ingediend.

Foerageergebieden

Het onderzoeksgebied wordt door alle waargenomen vleermuissoorten gebruikt als foerageergebied. Echter dit betreft slechts enkele exemplaren en in de omgeving zijn meer en betere foerageergebieden aanwezig zoals de uiterwaarden van de Waal. Met betrekking tot foerageergebieden van vleermuizen is geen sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

5 Conclusie en advies

Algemeen

Waalbommel B.V. is voornemens om aan de Stadshaven in Zaltbommel buitendijks langs de Waal 300 woningen te realiseren. In de huidige situatie is hier een bedrijventerrein gesitueerd. Globaal is het onderzoeksgebied gelegen tussen de Gamerschedijk, Steenweg en de Waal.

Ten behoeven van het voornemen worden alle binnen het onderzoeksgebied aanwezige opstallen verwijderd en worden circa 300 nieuwe woningen gerealiseerd.

Ten behoeve van dit voornemen is in februari 2020 een Natuurtoets uitgevoerd (Antea Group, februari 2020). Uit deze Natuurtoets is naar voren gekomen dat binnen de invloedsfeer van de voorgenomen ontwikkeling mogelijk beschermde soorten voorkomen. Dit betreffen kerkuil, gierzwaluw en vleermuizen.

Conclusies: Beschermde soorten

Kerkuil

Tijdens het onderzoek naar kerkuil binnen het onderzoeksgebied zijn verschillende malen kerkuilen waargenomen. Tevens zijn bedelende jongen gehoord en gezien (door medewerkers van het al daar gevestigde bedrijf). Hierdoor kan met een zekerheid grenzende zekerheid gesteld worden dat binnen het onderzoeksgebied een nestlocatie aanwezig is. Verder kan aan de hand van waarnemingen en aangetroffen materiaal gesteld worden dat zich binnen het onderzoeksgebied een vaste rust- en verblijfplaats (roestplek) van de kerkuil aanwezig is. Het verwijderen van een nestlocatie en het verwijderen van een vaste rust- en verblijfplaats van de kerkuil is een overtreding van de Wet natuurbescherming hiervoor dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Gierzwaluw

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen broedende gierzwaluwen waargenomen. Wat betreft de gierzwaluw is geen overtreding van de Wet natuurbescherming aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen binnen het onderzoeksgebied zijn verschillende vleermuissoorten waargenomen. Dit betrof ruige- en gewone dwergvleermuizen, laatvliegers, rosse vleermuizen en meervleermuizen.

Op één locatie zijn een tiental baltsende en zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Hierdoor kan gesteld worden dat binnen het onderzoeksgebied een paarverblijf en een winterverblijf van de gewone dwergvleermuis aanwezig is.

Het verwijderen van een paar/winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is een overtreding van de Wet natuurbescherming hiervoor dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Soort	Essentieel leefgebied binnen projectgebied	Is sprake van overtreding	Ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen / soort-specifieke maatregelen
Kerkuil	Ja, nestlocatie en vaste rust- en verblijfplaats	Ja	Ja	Opstellen mitigatie/compensatie plan
Gierzwaluw	Nee, wel verschillende malen overvliegend en foeragerend waargenomen	Nee	Nee	Geen maatregelen
Vleermuizen	Ja, paar- en winterverblijfplaats	Ja	Ja	Opstellen mitigatie/compensatie plan

Tabel 5.1. Samenvatting conclusies en vervolgstappen.

5.1 Behouden en stimuleren plaatselijke biodiversiteit

Op de onderzoekslocatie zijn veel vleermuissoorten waargenomen waaronder de zeldzame meervleermuis. Verder is binnen onderzoeksgebied een jaarrond beschermde nestlocaties en vaste rust- en verblijfplaats van een kerkuil aanwezig.

Geadviseerd wordt om in de nieuwe situatie de locatie op een natuurvriendelijk manier in te richten.

Voor de gehele nieuwbouwlocatie wordt geadviseerd om natuur inclusief te bouwen en zo de plaatselijke biodiversiteit te stimuleren en de mogelijkheid te creëren voor soorten om zich te vestigen.

Bronnen

- **BIJ12, 2017.** Kennisdocumenten verschillende vleermuissoorten.
- **BIJ12, 2017b.** Kennisdocument Kerkuil.
- **BIJ12, 2017b.** Kennisdocument Gierzwaluw.
- **Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO),** deskundigheidseisen ecologische deskundige.
- **Netwerk Groene Bureaus, 2017.** Vleermuisprotocol 2017.
- **Limpens H., Regeling J. en Koelman R., 2009.** Vleermuizen en planologie.
- **Natuurtoets, Antea Group, 2020.**

Overig:

- www.NDFF.nl
- www.Sovon.nl

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 0162 487 000
E. marie-louise.kroon@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2018

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.